

stuk **168** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 20 oktober 2009 (2009-2010)

Onderzoek met betrekking tot de Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel (BAM)

Motie

van de heren Lode Vereeck en Boudewijn Bouckaert,
mevrouw Patricia De Waele, de heer Peter Reekmans,
mevrouw Ulla Werbrouck en de heer Jurgen Verstrepen

tot uitoefening van het recht van onderzoek

Het Vlaams Parlement,

- gelet op het decreet van 1 maart 2002 houdende de organisatie van het parlementair onderzoek overeenkomstig artikel 84 van het Reglement van het Vlaams Parlement;
- overwegende dat:
 - 1° de naamloze vennootschap van publiek recht Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel (BAM) in augustus 2003 werd opgericht, met toepassing van het decreet van 13 december 2002; de nv BAM verantwoordelijk is voor de financiering, de realisatie, het beheer en de exploitatie van de verkeersinfrastructuur in de Antwerpse regio en de opdracht heeft om voor de Oosterweelverbinding en de uitvoering ervan een breed maatschappelijk draagvlak te creëren en dat een optimale communicatie daarbij van cruciaal belang is;
 - 2° de Vlaamse Regering hoofdaandeelhouder is van de nv BAM; de Vlaamse Regering door haar hoofdaandeelhouderschap en door het feit dat ze als bankgarant optreedt de belangrijkste partner in de nv BAM is; de Vlaamse Regering als politiek verantwoordelijk orgaan twee commissarissen met ‘overrulingsrecht’ in de raad van bestuur van de nv BAM nv heeft; een commissaris zich op dat recht kan beroepen zodra hij vaststelt dat qua rechtmatigheid, qua doelmatigheid en qua opportuniteit de raad van bestuur van de nv BAM onoordeelkundige beslissingen neemt;
 - 3° Groep C op ontransparante wijze zowel het communicatiecontract met betrekking tot de nv BAM door de Vlaamse Regering kreeg toegewezen als het communicatiecontract dat door de nv BAM werd uitbesteed aan TV SAM die het op zijn beurt aan Groep C uitbesteedde; Vlaamse volksvertegenwoordigers in 2007 in het kader van hun inzage- en informatierecht alle stukken bij het Rekenhof zelf hebben moeten opvragen om de nodige informatie over de gunning van dat communicatiedossier aan Groep C te verkrijgen; er onduidelijkheid blijft bestaan over de achtergronden van de totstandkoming van de contracten;
 - 4° Groep C twee verschillende communicatiecontracten heeft met betrekking tot het Oosterweeldossier; Groep C als extern adviseur voor BAM aparte facturen opmaakt voor communicatieadvisering, analyses en onderzoek; Groep C als intern adviseur binnen de BAM-communicatiecel met de permanente communicatiebehandelingen van de nv BAM bezig is; door insourcing Groep C zowel intern in de communicatiecel van de nv BAM vertegenwoordigd is en tegelijkertijd als extern adviseur in hetzelfde dossier actief is; door deze takenvermenging onduidelijk is welke activiteiten onder welk contract vallen waardoor de kostenstructuur van de advisering door Groep C niet transparant is;
 - 5° uit een audit door PricewaterhouseCoopers in 2006 reeds bleek dat de communicatieprestaties onvoldoende waren, waarop er vanuit de nv BAM een aansturing is gebeurd (cf. antwoord van toenmalig Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, Hilde Crevits, op een schriftelijke vraag van Vlaams volksvertegenwoordiger Jan Peumans op 1 juni 2007); bij de bespreking van de voortgangsrapportages van de nv BAM door het Vlaams Parlement deze bijsturing onvoldoende bevonden werd; de parlementaire werking bemoeilijkt werd door late of onduidelijke informatieverschaffing vanwege de Vlaamse ministers (cf. achtste voortgangsrapportage, november 2007, verslag namens de Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie uitgebracht door de Vlaamse volksvertegenwoordigers Jan Penris en Jan Peumans, *Parl. St.* VI. Parl. 2004-05, nr. 268/18); er aan deze ernstige bedenkingen geen gehoor is gegeven door een onafhankelijke kwalitatieve doorlichting van de communicatiestrategieën van de nv BAM betreffende de impact op de communicatiedoelstellingen;

- 6° de communicatie van de nv BAM op initiatief van en met middelen van de Vlaamse overheid gebeurt, waardoor de Vlaamse Regering en haar vertegenwoordigers in de raad van bestuur verantwoordelijk zijn voor de controle van de werking; de kritiek op de communicatie in het BAM-dossier door Groep C niet verhinderde dat er toch nieuwe deelcontracten met Groep C werden afgesloten; uit de feiten kan worden afgeleid dat de commissarissen met overrulingsbevoegdheid in de raad van bestuur van de nv BAM, nagelaten hebben in te grijpen, of niet konden ingrijpen (doordat er onvoldoende resultaatsverbintenissen met Groep C waren afgesloten om de communicatiedoelstellingen te realiseren), of van de Vlaamse Regering niet mochten ingrijpen; pas nadat het falen van de communicatiestrategie van Groep C in de media duidelijk werd, de Vlaamse Regering in juni 2008 de samenstelling van de raad van bestuur wijzigde;
- 7° de afgevaardigd bestuurder van Groep C, de heer Noël Slangen eveneens algemeen directeur was van een van de toenmalige coalitiepartners van de Vlaamse Regering die de contracten heeft toegewezen waardoor het risico op belangenvermenging niet ondenkbeeldig was; minister-president Kris Peeters pas eind 2008, na maanden kritiek op deze situatie en op het falen van de communicatiestrategie van Groep C, in de pers suggereerde dat deze situatie niet wenselijk was waarna de samenwerking werd stopgezet;
- 8° de nieuwe voorzitter van de nv BAM, de heer Karel Vinck tijdens zijn persconferentie van 22 september 2008 en tijdens vraaggesprekken in diverse media aangaf in de toekomst meer en transparanter te zullen communiceren; ook de communicatiestrategie van de nieuwe raad van bestuur het draagvlak voor de nv BAM niet heeft verbreed; de Vlaamse Regering in dezen in gebreke is gebleven door niet op tijd in te grijpen in de besluitvorming over de communicatiestrategie;
- 9° naast het niet ingrijpen bij een falende communicatie de Vlaamse Regering ook andere fouten heeft gemaakt; op 16 oktober 2009 bekend werd dat drie topfiguren van de BAM eind 2008 een bonus hebben gekregen van BAM-voorzitter Karel Vinck zonder goedkeuring door de raad van bestuur en het remuneratiecomité, zoals voorgeschreven; de twee regeringscommissarissen in de raad van bestuur van de BAM de voorzitter van de BAM, de heer Karel Vinck om verantwoording gevraagd hebben; deze verantwoording volgens de regeringscommissarissen niet voldeed zodat volgens hen de toekenning van de bonussen niet volgens de regels was gebeurd; de regeringscommissarissen vervolgens een brief naar de bevoegde ministers in de Vlaamse Regering stuurden om de beslissing ongedaan te maken; deze ministers geen actie hebben ondernomen om de toekenning van de bonus te verhinderen;
- 10° de Vlaamse Regering volgens de heer Christian Leysen (cf. Kanaal Z, Terzake, 7 oktober 2009) zich bij het opstellen van het lastenboek heeft laten leiden door Noriant, het consortium van de acht grootste bouwondernemingen; Noriant de exclusieve onderhandelingspartner is van de nv BAM en door haar expertise 'de facto' de sterkste partner is in het Oosterweeldossier; de BAM als overheidsorganisatie door de overheid geleid moet worden, in die zin dat de regering de agenda beheert en de beleidsbeslissingen neemt; de Vlaamse Regering de nv BAM zelf onvoldoende gestuurd heeft en daardoor de controle over het project verloren heeft;
- 11° het duidelijk is dat de oorspronkelijke plannen van het BAM-tracé knelpunten bevatten die aanpassing vergen; de huidige uitgaven, zonder de onvoorziene aanpassingen, reeds vijf keer hoger zijn dan begroot; de non-communicatie en uitgeoefende druk door Noriant en de BAM op de regering en het bedrijfsleven een bijsturing van het project in het nadeel van Noriant verhindert; lobbying en de valorisatie van kennis moeten kunnen, maar dat in dit dossier volgens de heer Leysen grenzen worden overschreden;
- 12° er volgens de heer Christian Leysen zware druk 'vanuit Brussel' op Antwerpse bedrijfsleiders en Antwerpse politici zou zijn uitgeoefend om voor het BAM-tracé

- te kiezen: “Er kwamen zeer sterke signalen uit Brussel. Raak niet aan de Lange Wapperbrug. Want wie ons daar stokken in de wielen steekt, zou het later ergens anders terugbetaald krijgen.” (Het Nieuwblad, 8 oktober 2009); naast politici ook collega-bedrijfsleiders als Jean-Jacques Westerlund en Nicolas Saverys (Exmar) ‘off the record’ het volgende toegeven: “Dissidente stemmen werden niet geapprecieerd en dat werd de twijfelende ondernemers ook duidelijk gemaakt. Door politici én door collega-ondernemers.” (De Morgen, 9 oktober 2009); in het verleden reeds meermaals een dergelijke druk vanuit bepaalde hoeken werd gesuggereerd;
- 13° de Antwerpse bevolking in een volksraadpleging met 59,24% tegenstemmen het BAM-tracé verworpen heeft; er 34,75 %, meer bepaald 134.861 Antwerpenaren hun stem hebben uitgebracht; de resultaten van de Antwerpse volksraadpleging op 18 oktober 2009 impliceren dat het BAM-project niet over het vereiste maatschappelijk draagvlak beschikt;
- 14° een van de bestaansredenen van de nv BAM, namelijk de creatie van een maatschappelijk draagvlak voor het Masterplan Mobiliteit Antwerpen en meer bepaald voor de Oosterweelverbinding, als mislukt dient te worden beschouwd; de Vlaamse Regering volgens De Tijd (17 oktober 2009) een rol in deze mislukking heeft gespeeld: “Ze (Vlaamse Regering) kunnen er één grote les uit trekken: garanderen dat bij grote infrastructuurwerken de burger van bij het begin ervan overtuigd is dat alle alternatieven grondig werden onderzocht, dat niets achter werd gehouden, dat er geen zweem van belangenvermenging is. Daarin zijn de BAM, maar vooral de politici die de BAM hebben opgericht, gestuurd en gecontroleerd (of dat toch moesten doen), niet geslaagd. Ze hebben niet duidelijk kunnen maken dat ze de juiste beslissingen genomen hebben, wat mensen toch verwachten van politici die ze verkiezen. Dit referendum is het gevolg van dat falen.”;
- besluit, gelet op het decreet van 1 maart 2002 houdende de organisatie van het parlementair onderzoek overeenkomstig artikel 84 van zijn Reglement, een onderzoekscommissie op te richten belast met:
- 1° het voeren van een onderzoek naar de kwaliteit van de communicatiestrategieën en het bepalen van verantwoordelijkheden voor het mislukken ervan – in overleg en samenwerking met communicatie-experts en de Expertencommissie voor Overheidscommunicatie;
- 2° het uitvoeren van een onderzoek naar de manier waarop beleidsbeslissingen in dit dossier worden genomen, meer bepaald naar de mate waarin Noriant op het dossier weegt en de mate waarin andere bouwondernemingen en belanghebbenden toegang krijgen om alternatieve oplossingen voor te stellen;
- 3° het voeren van een onderzoek naar het rechtmatig toekennen van bonussen aan topfuncties binnen de nv BAM evenals met de evaluatie van de opportuniteit van de uitgekeerde bonussen;
- 4° het formuleren van mogelijke alternatieven voor de werking van de BAM in overleg met alle ‘stakeholders’ en rekening houdend met de huidige stand van zaken, de evaluatie van de opportuniteit van het al dan niet ontmantelen van de nv BAM en zo nodig het al dan niet oprichten van een nieuwe maatschappij te overwegen;
- besluit dat de onderzoekscommissie haar verslag zal indienen uiterlijk op 31 december 2009.

Lode VEREECK

Boudewijn BOUCKAERT

Patricia DE WAELE

Peter REEKMANS

Ulla WERBROUCK

Jurgen VERSTREPEN